

Bijlage 6. Verantwoording proces

Algemeen

Voor de ontwikkeling van deze richtlijn is het generiek plan richtlijnen van V&VN gevolgd. Dit generieke plan is gebaseerd op de AQUA-leidraad.(92)

Van knelpunten naar uitgangsvragen

In het Nivel-rapport met de knelpuntenanalyse voor deze richtlijn zijn voorbeeld uitgangsvragen geformuleerd. In de voorbereiding van dit richtlijnontwikkeltraject zijn deze voorbeeld uitgangsvragen wat nader uitgewerkt met input van inhoudsdeskundigen. De concept uitgangsvragen zijn besproken in de eerste richtlijnwerkgroepvergadering en met wat aanpassingen in de tweede richtlijnwerkgroepvergadering vastgesteld door de werkgroep. Behalve de uitgangsvragen zijn ook PICO's en een aanpak voor de uitwerking van de uitgangsvragen vastgesteld en beschreven in een raamwerk.

Dit raamwerk is aan de V&VN begeleidingscommissie voorgelegd en goedgekeurd.

Uitgangsvragen

De volgende uitgangsvragen zijn vastgesteld:

- a. Welke signaleringsinstrumenten zijn geschikt en worden aanbevolen voor verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgenden voor de vroegsignalering van een verhoogd fractuurrisico bij cliënten in de eerste lijn?
- b. Wat zijn geschikte en aanbevolen preventieve leefstijlmaatregelen door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgende professionals voor het voorkomen van fracturen bij cliënten in de eerste lijn met een verhoogd risico op fracturen (zie uitgangsvraag 1)?
- c. Wat zijn geschikte en aanbevolen preventieve leefstijlmaatregelen door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgende professionals voor het voorkomen van (nieuwe) fracturen bij cliënten in de eerste lijn met vastgestelde osteoporose?
- d. Wat zijn geschikte en aanbevolen valpreventiemaatregelen door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgende professionals voor het voorkomen van nieuwe fracturen bij cliënten in de eerste lijn met een verhoogd fractuurrisico (zie uitgangsvraag 1)?
- e. Welke voorlichting door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten of verzorgende professionals is geschikt en wordt aanbevolen voor cliënten in de eerste lijn met een verhoogd risico op fracturen (zie uitgangsvraag 1)?
- f. Welke voorlichting door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten of verzorgende professionals is geschikt en wordt aanbevolen voor cliënten in de eerste lijn met vastgestelde osteoporose?
- g. Welke interventies door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten of verzorgende professionals zijn geschikt en worden aanbevolen voor het stimuleren van medicatietrouw bij cliënten in de eerste lijn die medicatie gebruiken vanwege een verhoogd fractuurrisico?

In de redactiefase van de richtlijn heeft er een wijziging in de ordening van de uitgangsvragen plaatsgevonden vanwege leesbaarheid van de conceptrichtlijn. Dit heeft geleid tot de volgende uitgangsvragen zoals die in deze richtlijn zijn opgenomen:

1. Welke signaleringsinstrumenten zijn geschikt en worden aanbevolen voor verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgenden voor de vroegsignalering van een verhoogd fractuurrisico bij cliënten in de eerste lijn?
2. Wat zijn geschikte en aanbevolen preventieve leefstijlmaatregelen ten aanzien van bewegen door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgende professionals voor het voorkomen van fracturen bij cliënten in de eerste lijn met een verhoogd fractuurrisico en/of osteoporose?
3. Wat zijn geschikte en aanbevolen preventieve leefstijlmaatregelen ten aanzien van voeding door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgende professionals voor het voorkomen van fracturen bij cliënten in de eerste lijn met een verhoogd fractuurrisico en/of osteoporose?
4. Wat zijn geschikte en aanbevolen preventieve leefstijlmaatregelen ten aanzien van ontspanning en slaap door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgende professionals voor het voorkomen van fracturen bij cliënten in de eerste lijn met een verhoogd fractuurrisico en/of osteoporose?
5. Wat zijn geschikte en aanbevolen valpreventiemaatregelen door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten en verzorgende professionals voor het voorkomen van nieuwe fracturen bij cliënten in de eerste lijn met een verhoogd fractuurrisico in combinatie met een verhoogd valrisico?
6. Welke voorlichting door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten of verzorgende professionals is geschikt en wordt aanbevolen voor cliënten in de eerste lijn met een verhoogd fractuurrisico en/of vastgestelde osteoporose?
7. Welke interventies door verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten of verzorgende professionals zijn geschikt en worden aanbevolen voor het stimuleren van medicatietrouw bij cliënten in de eerste lijn die medicatie gebruiken vanwege een verhoogd fractuurrisico?

In de verdere verantwoording is bovenstaande lijst met uitgangsvragen als volgorde aangehouden.

Uitwerking uitgangsvragen

In bijlage 7 is specifiek per uitgangsvraag beschreven hoe deze is uitgewerkt.

Globaal is hierbij de volgende aanpak gehanteerd:

- Er is zoveel als mogelijk aangesloten bij reeds bestaande richtlijnen, zoals de multidisciplinaire richtlijn osteoporose en fractuurpreventie;⁽⁵⁾
- Voor vragen die zijn uitgewerkt met behulp van systematisch literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van GRADE.⁽⁹³⁾ GRADE Summary of Findings en GRADE Evidence Profiles zijn gemaakt met de [guideline development tool](#)
- Bij het systematisch literatuuronderzoek:
 - is eerst gezocht naar literatuur in Medline met gebruikmaking van vrije tekstwoorden, MESH heading en zoekfilters;
 - is vervolgens geselecteerd – eerst op basis van abstracts en vervolgens op basis van de volledige tekst van de artikelen – aan de hand van tevoren vastgestelde in- en exclusiecriteria. Hiervoor is gebruik gemaakt van Rayyan;
 - zijn geïncludeerde artikelen daarna samengevat in tabellen met studiekarakteristieken (inhoud en kwaliteit) en in de tekst;

- is de body of evidence daarna samengevat in een GRADE Summary of Findings en een GRADE Evidence Profile
- zijn tot slot conclusies geformuleerd met een sterkte van bewijs;
- Voor het formuleren van overwegingen is gebruik gemaakt van het DECIDE framework;(94)
- Voor het opstellen van teksten is gebruik gemaakt van het format van het Dutch GRADE Network;(95)
- De uitgangsvragen zijn uitgewerkt door de richtlijnmethodoloog, daarin bijgestaan door telkens twee inhoudelijk betrokken werkgroepleden per uitgangsvraag (zie tabel B6.1);
- Alle uitgewerkte uitgangsvragen (inclusief wetenschappelijke onderbouwing, overwegingen en aanbevelingen) zijn uitgebreid bediscussieerd in de richtlijnwerkgroep en daarna in concept vastgesteld door de richtlijnwerkgroep. Over alle aanbevelingen werd volledige consensus bereikt in de richtlijnwerkgroep.

Tabel B6.1. Inhoudelijk betrokken richtlijnwerkgroepleden bij de uitwerking van de uitgangsvragen voordat deze besproken zijn in de richtlijnwerkgroep

Nr.	Uitgangsvraag	Inhoudelijk betrokken richtlijnwerkgroepleden
1	Signalering	Natasha Appelman-Dijkstra Marsha van Oostwaard
2	Bewegen	Odette van Eden Willeke Beex-van den Broek
3	Voeding	Odette van Eden Willeke Beex-van den Broek
4	Ontspanning/slaap	Odette van Eden Willeke Beex-van den Broek
5	Valpreventie	Esther Appelman Peter van den Berg
6	Voorlichting	Ingeborg ter Beek Odette van Eden
7	Medicatierouw	Marsha van Oostwaard Peter van den Berg